

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ МАРИНКОВИЋ против СРБИЈЕ

(представка број 5353/11)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

22. октобар 2013. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима утврђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редакторских промена.

У предмету Маринковић против Србије,
Европски суд за људска права (Друго одељење), на заседању Већа у саставу:

Guido Raimondi, *председник*,
Peer Lorenzen,
Dragoljub Popović,
András Sajó,
Nebojša Vučinić,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller, *судије*

и Stanley Naismith, *секретар Одељења*,

после већања на затвореној седници одржаној 1. октобра 2013. године,

изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 5353/11) против Републике Србије коју је Суду поднео, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), српски држављанин, г. Радољуб Маринковић (у даљем тексту: „подносилац представке“), дана 30. децембра 2010. године.
2. Подносиоца представке је заступала гђа Р. Гарибовић, адвокат из Новог Пазара. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, г. С. Царић.
3. Подносилац представке жалио се због неизвршења правоснажних судских пресуда донетих у његову корист.
4. Суд је одлуком од 29. јануара 2013. године прогласио представку допуштеном.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносилац представке је рођен 1955. године и живи у Ужицу.
6. Подносилац представке је био запослен у „Ракета – Путнички саобраћај АД“, предузећу из Ужица (у даљем тексту: „дужник“).
7. Подносилац представке је 15. јуна 2008. године добио отказ на послу.
8. Неодређених датума подносилац представке је покренуо три посебна парнична поступка против дужника, тражећи исплату неисплаћених плата и разних доприноса за социјално осигурање.

А. Први круг поступака

9. Општински суд у Ужицу је 2. марта 2007. године пресудио у корист подносиоца представке и наложио дужнику да му исплати:
 - (а) неисплаћене плате у износу од 8.232 динара (РСД) за јун 2006. године, 9.408 динара (РСД) за јул 2006. године, и 8.232 динара (РСД) за август 2006. године, заједно са законском каматом;
 - (б) 900 динара (РСД) за судске трошкове; и
 - (в) доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и за незапосленост доспеле за период од јуна до децембра 2006. године.
10. Пресуда је постала правоснажна 22. септембра 2007. године.
11. Подносилац представке је 2. октобра 2007. године поднео предлог за извршење горе наведене пресуде пред Општинским судом у Пожеги.
12. Суд је 16. априла 2008. године усвојио предлог подносиоца представке и донео решење о извршењу.

Б. Други круг поступака

13. Општински суд у Ужицу је 26. јула 2007. године пресудио у корист подносиоца представке и наложио дужнику да му исплати:
 - (а) неисплаћене плате у износу од 8.800 динара за фебруар 2007. године, РСД 9.680 за март 2007. године, РСД 9.240 за април 2007. године, и РСД 10.120 за мај 2007. године, заједно са законском каматом;
 - (б) накнаду за исхрану на раду у износу од РСД 4.385 за децембар 2006. године, РСД 4.385 за фебруар 2007. године, РСД 4.385 за март 2007. године, и РСД 4.385 за април 2007. године, заједно са законском каматом;

- (в) регрес за годишњи одмор у износу од РСД 25.000 за 2006. годину, заједно са законском каматом од 1. јануара 2007. године;
 - (г) РСД 1.950 за судске трошкове; и
 - (д) доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и за незапосленост доспеле за период од фебруара до маја 2007. године.
14. Пресуда је постала правоснажна 11. септембра 2007. године.
15. Подносилац представке је 2. октобра 2007. године поднео предлог за извршење горе наведене пресуде пред Општинским судом у Пожеги.
16. Суд је 7. фебруара 2008. године усвојио предлог подносиоца представке и донео решење о извршењу.

В. Трећи круг поступака

17. Општински суд у Ужицу је 24. августа 2007 . године пресудио у корист подносиоца представке и наложио дужнику да му исплати:
- (а) неисплаћене плате у износу од РСД 10.648 за фебруар 2007. године, РСД 10.648 за март 2007. године, РСД 10.648 за април 2007. године, и РСД 10.648 за мај 2007. године, заједно са затезном каматом;
 - (б) накнаду за исхрану на раду у износу од РСД 4.620 за септембар 2006. године, РСД 4.620 за децембар 2006. године, РСД 4.620 за јануар 2007. године, РСД 4.620 за фебруар 2007. године, РСД 4.620 за март 2007. године, РСД 4.620 за април 2007. године, и РСД 4.620 за мај 2007. године, заједно са законском каматом;
 - (в) регрес за годишњи одмор у износу од РСД 35.135 за 2007. годину, заједно са законском каматом од 24. јуна 2007. године;
 - (г) РСД 6.748.50 за судске трошкове; и
 - (д) доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и за незапосленост доспеле за период од октобра 2006. године до јуна 2007. године.
18. Пресуда је постала правоснажна 20. септембра 2007. године.
19. У јануару 2009. године подносилац представке је поднео предлог за извршење горе наведене пресуде пред Општинским судом у Пожеги.
20. Суд је 12. маја 2009. године усвојио предлог подносиоца представке и донео решење о извршењу.

Г. Стечајни поступак

21. Трговински суд у Ужицу је 12. јула 2010. године отворио стечајни поступак у односу на дужника, који је довео до обустављања извршних поступака који су били у току пред Општинским судом у Пожеги.

22. Подносилац представке је у јулу 2010. године пријавио потраживање за износе наведене у пресудама из горњег текста.
23. Неодређеног датума подносиоцу је признато разлучно потраживање.
24. Одређена имовина дужника продата је 17. априла 2012. године. Продаја преостале имовине објављена је огласом у новинама, а поступак јавног отварања понуда био је планиран за 29. јун 2012. године.

Д. Статус дужника

25. Дужник је приватизован 30. децембра 2002. године.
26. Уговор о продаји дужника поништен је 17. јула 2007. године зато што купац у питању није испунио његове уговорне обавезе.
27. После поништења приватизације дужника, држава је имала у власништву 58,18% дужникових акција.
28. Држава је 11. децембра 2008. године продала своје акције приватном предузећу.

II РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о извршном поступку из 2004. године (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ – „Сл. гласник РС“ - број 125/04)

29. Закон о извршном поступку из 2004. године (у даљем тексту: „Закон из 2004. године“) ступио је на снагу 23. фебруара 2005. године, чиме је Закон о извршном поступку из 2000. године престао да важи (у даљем тексту: „Закон из 2000. године“). Члан 5. став 1. Закона из 2004. године прописује да се сви извршни поступци морају спровести по хитном поступку. У складу са чланом 12. став 5. овог Закона, приговор против решења о извршењу, у начелу, не одлаже извршење. У складу са чланом 304. Закона из 2004. године, сви извршни поступци покренути пре 23. фебруара 2005. године морају се спровести у складу са претходним Законом из 2000. године.

Б. Закон о стечају (објављен у „Сл. гласнику РС“, број 104/2009, 99/2011 и 71/2012)

30. Овај Закон регулише начин и услове покретања и вођења стечајног поступка против правних лица. Члан 2. овог Закона прописује да је циљ стечаја да осигура најповољније заједничко намирења поверилаца. Члан 8. овог Закона наводи да се сви стечајни поступци

спроводе по хитном поступку. У складу са чланом 19. став 1. и чланом 22. став 1., у стечајном поступку против друштвених /државних предузећа, улогу стечајног управника обавља Агенција за приватизацију. Члан 93. ст. 1 и 2. прописује да „почев од датума покретања стечајног поступка“ дужник не може истовремено бити предмет посебног поступка извршења. Сви извршни поступци у току се стога обустављају, а нови извршни поступак се не може покренути све док је стечајни поступак траје.

В. Релевантне одредбе у вези са друштвеним предузећима

31. Ове одредбе су наведене у предмету *Р. Качанор и друге подносиољке представки против Србије* (бр. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 и 3046/06, 15. јануар 2008. године, ст. 71-76).

Г. Закон о приватизацији (објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07, 30/10 и 93/12)

32. Релевантне одредбе овог Закона су наведене у предмету *Милуновић и Чекрлић против Србије* (одлука), бр. 3716/09 и 38051/09, ст. 35-39, 17. мај 2011. године). Осим тога, измене овог Закона објављене су 17. децембра 2012. године у „Сл. гласнику РС“, број 119/12, према којима је крајњи рок за обуставу извршења у односу на предузећа у поступку реструктурирања продужен најкасније до 30. јуна 2014. године.

ПРАВО

І НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

33. Подносилац представке се жалио због тога што Тужена држава није извршила три правоснажне пресуде донете у његову корист против дужника и због непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Он се ослонио на чл. 6 и 13. Конвенције и члан 1. Протокола број 1 који, у релевантном делу, гласи како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у

разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона...”

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

А. Поднесци странака

34. Влада је 1. априла 2013. године обавестила Суд да је дужник приватизован у децембру 2008. године и да, према томе, Тужена држава не може бити одговорна у овом предмету. Она је даље тврдила да се држава не може сматрати директно одговорном зато што дужник нема средстава.
35. Подносилац представке се са тим није сложио и поновио је своје претходне притужбе.

Б. Оцена Суда

36. Суд подсећа да се извршење пресуде коју је суд донео мора сматрати саставним делом „суђења“ у сврхе члана 6. (видети *Hornsby против Грчке*, 19. март 1997. године, став 40., *Извештаји о пресудама и одлукама* 1997-II). Мора се признати, кашњење у извршењу неке пресуде може се оправдати у посебним околностима, али кашњење не сме бити такво да угрожава суштину права заштићеног према члану 6. став 1. (*Burdov против Русије*, број 59498/00, став 35., ЕЦХП 2002-III, став 35., и *Teteriny против Русије*, број 11931/03, став 41., 30. јун 2005. године).
37. У истом контексту, немогућност подносиоца представке да на време издејствује извршење пресуде у његову корист представља мешање у право на мирно уживање имовине, како је утврђено у првој реченици првог става члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију. Без обзира да ли је дужник приватни или државни актер, на држави је да предузме све неопходне мере да изврши правоснажну судску пресуду, као и да тиме, обезбеди делотворно учешће целог свог

апарата (видети, уз одговарајуће измене, *Pini и други против Румуније*, бр. 78028/01 и 78030/01, ст. 174-189, ЕЦХР 2004-V (изводи); видети такође, уз одговарајуће измене, *Hornsby*, цитирана у горњем тексту, став 41., и *Р. Качапор и друге подносиоце представки против Србије*, цитирана у горњем тексту, став 108.). У контексту друштвених/државних предузећа, период неизвршења не би требало да буде ограничен само на фазу извршења, већ би такође требало да обухвати и каснији стечајни поступак (видети, између осталог, *Р. Качапор и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, став 115.).

38. У случајевима извршења правоснажне судске одлуке донете против приватних актера, држава није, према општем правилу, непосредно одговорна за дугове приватних актера и њене обавезе према члану 6. и члану 1. Протокола број 1 су ограничене на обезбеђење неопходне помоћи повериоцу у извршењу односних судских одлука, на пример, путем извршних поступака или стечајних поступака (видети, уз одговарајуће измене, *Kotov против Русије* [BB], број 54522/00, став 90., 3. април 2012. године). Када су власти обавезне да делују ради извршења правоснажне судске одлуке, а то не учине, њихова неактивност може, у одређеним околностима, укључити одговорност државе на основу члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 (видети *Scollo против Италије*, пресуда од 28. септембра 1995. године, серија А број 315-С, став 44, и *Fuklev против Украјине*, број 71186/01, став 84, 7. јун 2005. године). Задатак Суда у таквим случајевима је да разматра да ли су мере које су власти примениле адекватне и довољне и да ли су поступиле довољно ревносно како би повериоцу помогле у извршењу пресуде (видети *Апоkhin против Русије* (одлука), број 25867/02, *Focias против Румуније*, број 2577/02, став 70, 3. фебруар 2005. године).
39. Када је реч о извршењу правоснажних судских одлука донетих против државе или субјеката који не уживају „довољну институционалну и пословну независност од државе“, недостатак сопствених средстава или немаштину дужника, држава не може да наводи као оправдање за неизвршење тих одлука (видети, уз одговарајуће измене, *Р. Качапор и друге подносиоце представки против Србије*, цитирана у горњем тексту, став 114.). Другим речима, у таквим случајевима држава је директно одговорна за дуговања предузећа којим управља, без обзира на чињеницу да ли је предузеће у питању у неком тренутку пословало као приватно предузеће (видети *Анђелић и други подносиоци представки против Србије* [Комитет], бр. 57611/10 и 166 других представки, став 32, 28. мај 2013. године). Штавише, „чињеница да је држава продала велики део свог удела у предузећу приватном лицу, не може да ослободи државу од обавезе да изврши обавезу по пресуди која је

настала пре продаје акција. Ако такву обавезу пренесе на новог власника акција...“држава мора да осигура да ће нови власник поштовати захтеве, садржане у члану 6. став 1. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, да правоснажна обавезујућа судска одлука не остане без дејства на штету странке“ (видети *Solovuev против Украјине*, број 4878/04, став 21, 14. децембар 2006. године).

40. Ако се вратимо на предметни случај, Суд је свестан да дужник више није субјект којим управља држава (видети став 28. у горњем тексту). Оно што је, међутим, пресудно је да су домаће пресуде донете у корист подносиоца представке постале правоснажне у септембру 2007. године, када је дужник пословао као субјект којим управља држава (видети ст. 10, 14 и 18. у горњерм тексту). С обзиром на то и на горе цитирану праксу Суда, Суд налази да је Тужена држава директно одговорна за извршење домаћих пресуда које се разматрају у овом предмету.
41. Суд примећује да је често утврђивао повреде члана 6. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који покрећу питања слична онима постављеним у конкретном предмету (видети *Р. Качапор и друге подносиоце представки против Србије*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116. и став 120; *Марчић и други против Србије*, број 17556/05, став 60, 30. октобар 2007. године; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123-124. и ст. 133-134, 13. јануар 2009. године; *Рашковић и Милуновић против Србије*, бр. 1789/07 и 28058/07, став 74. и став 79, 31. мај 2011. године; и *Адамовић против Србије*, број 41703/06, став 41, 2. октобар 2012. године).
42. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела ниједну чињеницу или уверљив аргумент који би могао да га убеди да у овом случају донесе другачији закључак. Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1.
43. Суд не сматра да је неопходно да у околностима овог предмета разматра у суштини исту притужбу према члану 13. Конвенције (видети, уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године и *Slovuev*, цитирана у горњем тексту, став 25.).

II ПРИМЕНА ЧЛАНА 41 КОНВЕНЦИЈЕ

44. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

А. Штета и трошкови

45. Подносилац представке је тражио да се држава обавезе да му, из сопствених средстава, исплати износе досуђене правоснажним пресудама донетим у његову корист и 5.000 евра (ЕУР) на име претрпљене нематеријалне штете. Подносилац представке је такође тражио 1.400 евра за судске трошкове настале пред Судом.
46. Влада је сматрала да су ови захтеви претерани и неоправдани.
47. С обзиром на повреде утврђене у предметном случају и сопствену праксу (видети *Р. Качапор и друге подносиоце представки против Србије*, цитирана у горњем тексту, ст. 123-126, и *Црнишанин и други*, цитирана у горњем тексту, став 139.), Суд сматра да се захтеви подносиоца представке за накнаду материјалне штете морају прихватити. Према томе, Влада се обавезује да подносиоцу представке плати износе досуђене правоснажним домаћим пресудама усвојеним 2. марта 2007. године, 26. јула 2007. године, односно 24. августа 2007. године, умањене за износе који су можда већ исплаћени у вези са наведеним пресудама.
48. У вези са нематеријалном штетом, Суд сматра да је подносилац представке претрпео одређену нематеријалну штету због повреда Конвенције утврђених у овом предмету. Конкретан тражени износ је, међутим, претеран. Процењујући на основу правичности, како се захтева чланом 41. Конвенције, Суд сматра да је оправдано и правично да се подносиоцу представке досуди 2.000 евра. Овај износ треба да покрије сву нематеријалну штету, као и трошкове.

Б. Затезна камата

49. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;
2. *Утврђује* да нема потребе да се разматра притужба према члану 13. Конвенције;
3. *Утврђује*

(а) да Тужена држава треба да исплати подносицу представке, из сопствених средстава и у року од три месеца од датума када пресуда постане правоснажна, у складу са чланом 44. став 2 Конвенције, износе досуђене правоснажним домаћим пресудама донетим у његову корист, умањено за износе који су можда већ исплаћени у вези са наведеним пресудама;

(б) да Тужена држава треба да исплати подносиоцу представке, у истом периоду, 2.000 евра (две хиљаде евра) на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може платити на овај износ, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;

(в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;

4. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 22. октобра 2013. године, у складу са правилом 77 ст. 2 и 3 Пословника Суда.

Stanley Naismith
Секретар

Guido Raimondi
Председник